

SM31

Het rationeel discours.

Stel je voor dat je op de sociale media een reactie hebt gegeven op een bericht, waarmee je het voor de verandering eens níet helemaal eens bent. Of stel je voor dat je zelf een bericht hebt geplaatst dat niet strookt met de gangbare opinie: je strijkt tegen de haren in. Besef je daarbij dat we ons tegenwoordig allemaal in onze eigen ‘heilige huisjes’ bevinden, waar we een geloofssysteem hebben opgebouwd dat veelvuldig wordt erkend, herkend en bevestigd door de mensen om ons heen. We zijn eraan gewend geraakt gelijk te krijgen, bevestigd te worden en likes, shares en ‘dubbele duimen omhoog’ te krijgen.

De ontvanger van jouw constructieve kritiek, plotseling in onbalans gebracht door deze onconventionele gang van zaken, heeft nu drie keuzes qua reactie:

1. *Op de persoon.*
2. *Op de vorm.*
3. *Op de inhoud.*

In het eerste geval wordt de boodschapper persoonlijk aangevallen. De persoon zélf krijgt een aanval te verduren op karakter, uiterlijk, cultuur, carrière of sociaal profiel. In het tweede geval wordt louter ingegaan op de manier waarop de boodschap wordt gebracht. *‘Te lang. Te kort. Spelfouten. Herhalingen. Schrijfstijl. Woordgebruik’*. In het derde geval wordt er weliswaar op de inhoud ingegaan, maar niet met inhoudelijke argumenten. *‘Nietes. Niet waar. Onzin. Flauwekul. Kijk maar naar déze link. Vind jij, vind ik niet. Let’s agree to disagree’*.

Het interessante aan dit fenomeen is dat het niet uitmaakt hoe ‘beleefd’ je reactie of boodschap is geformuleerd. Zodra je afwijkt van de communis opinio, is de reactie steevast als door een wesp gestoken. Het maakt ook niet uit of je boodschap wetenschappelijke is onderbouwd. De aanval wordt hoe dan ook ingezet om het eigen gezag én de gevestigde orde zo snel mogelijk te herstellen.

Net zoals de vijf stadia van verdriet zijn er op de sociale media zeven stadia van dit sociale verschijnsel:

1. *Verbazing.*
2. *Verontwaardiging.*
3. *Ontkenning.*

4. *Herhaling.*
5. *Irritatie.*
6. *Agressie.*
7. *Negeren, ontvrienden, blokkeren.*

De (a)sociale media hebben dit proces extreem versterkt, want we zitten voortdurend binnen onze eigen kleine sociale groepen elkaars meningen (en onderbuikgevoelens) te delen, te versterken en te vermenigvuldigen. Het is een regelrechte aantasting van het rationeel discours. Blijkbaar zijn we gaandeweg het vermogen kwijtgeraakt om op basis van rationele argumenten een beschaafde discussie op inhoud te voeren.

In een tijd waarin verdeeldheid, ongelijkheid, milieuvervuiling, vernietiging van de biodiversiteit en klimaatverandering steeds meer onze levens bepalen, is de afkalving van ons rationeel discours een ernstige bedreiging voor ons oplossingsgericht vermogen. Sterker nog: het is een ernstige bedreiging voor het voortbestaan van de menselijke soort op de lange termijn.

Meer weten?

<https://www.managementboek.nl/boek/9789083207742/de-mens-als-grens-bart-flos>

'De mens als grens – Over de onbuigzame barrières van ons bestaan'